

# Zəngin mənəvi irsimizin yorulmaz tədqiqatçısı

Zəngin mənəvi irsin öyrənilməsini öz həyatının amalına çevirmiş alimlərdən biri də bu günlərdə 85 yaşı tamam olacaq mətnşünas alim-filologiya üzrə elmlər doktoru, professor, AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun "Ərəbdilli əlyazmaların tədqiqi" şöbəsinin müdiri Kamandar Kazım oğlu Şərifovdur. O, ömrünün yarısından çoxunu yazılı abidələrimizin tədqiqinə həsr etmişdir. Kamandar müəllim 1940-cı ilin 20 yanvarında Qərbi Azərbaycanın Ləmbəli kəndində anadan olmuş, 1963-1968-ci illərdə Bakı Dövlət Universiteti Şərqşünaslıq fakültəsinin Ərəb filologiyası şöbəsində və 1966-1967-ci illərdə Qahirə Universitetinin filologiya fakültəsində təhsil almış, 1968-1970-ci illərdə Misirdə, 1976-1980-ci illərdə İraqda, 1988-1990-cı illərdə isə Yəməndə işləmişdir.

K.Şərifov elmi fəaliyyətə başladığı 1971-ci ildən etibarən respublika ərazisində ayrı-ayrı əllərdə saxlanılan minlərlə orta əsr yazılı abidələrinin toplanmasında, Əlyazmalar İnstitutunun yazılı abidələr fondunun zənginləşdirilməsində böyük xidmətləri olmuşdur. Bununla bərabər o, XIX əsr alimi, pedaqoq və kitabşünası Əbdülqəni Məhəmməd oğlu Nuxəvi Xalisəqarızadənin (1817-1879) elmi irsini toplayaraq ilk dəfə tədqiq etmiş və "Əbdülqəni Nuxəvi Xalisəqarızadə və onun ədəbi-mətnşünaslıq fəaliyyəti" mövzusunda fəlsəfə doktoru dissertasiyası müdafiə etmişdir. Bu tədqiqatda alimin elmi yaradıcılığı ilə yanaşı, onun pedaqoji və maarifçilik fəaliyyəti, yaratdığı zəngin kitabxanaya öyrənilmişdir. Aparılan tədqiqatların nəticəsi olaraq "Əbdülqəni Nuxəvi Xalisəqarızadə" və "Alim, pedaqoq və kitabşünas" adlı iki monoqrafiya nəşr olunmuşdur. Bununla bərabər Əbdülqəni Nuxəvi Xalisəqarızadənin bir sıra əsərləri də ilk dəfə Kamandar müəllimin tədqiqatları ilə işıq üzünə çıxmışdır.

Erkən anadilli abidələrimizdən olan XIV əsr şairi Ümmi İsanın "Mehri və Vəfa" məsnəvisini elmi ictimaiyyətə geniş tədqiqat, şərhlər və sözlüklə ilk dəfə təqdim edən Kamandar müəllim olmuşdur.

K.Şərifovun elmi yaradıcılığının ana xəttini mətnşünaslıq təşkil edir. O, dünya şərqşünaslığında ilk dəfə olaraq türkdilli, ərəbdilli və farsdilli yazılı abidələr üzərində ardıcıl şəkildə məhsuldar tədqiqatlar aparmaqla mətnşünaslığın tarixi inkişaf mərhələləri və nəzəri əsas-

larını işləyib hazırlamışdır. Bu tədqiqatların nəticəsi olaraq onun "Mətnşünaslıq", "Mətnşünaslığın əsasları" və "Mətnşünaslığın nəzəri əsasları" adlı üç monoqrafiyası işıq üzünə çıxmışdır. Mərhum akademik Vəsim Məmmədəliyevin sözləri ilə desək, "Kamandar müəllim özünün məhsuldar tədqiqatları ilə Azərbaycanda mətnşünaslıq məktəbi yaratmışdır".

O, Azərbaycan əlyazma kitab mədəniyyətinin öyrənilməsi istiqamətində də az əmək sərf etməmişdir. Onun gərgin elmi fəaliyyəti nəticəsində ərəbdilli əlyazma abidələrinin I, II, III və IV cildləri hazırlanaraq nəşr edilmişdir. Bundan başqa, Əbdülqəni Nuxəvi Xalisəqarızadənin kitabxanasından olan əlyazmaların kataloqunun I, II cildi və ərəbdilli əski çap kitabları kataloqu da onun müəllifliyi ilə nəşr olunmuşdur. Onun kitabşünaslıqla bağlı nəşr etdirdiyi bu və ya başqa əsərləri 2003-cü ildə BDU-da nəşr edilmiş "Azərbaycan kitabşünaslığı" adlı bibliografik göstəriciyə də daxil edilmişdir. O, 2002-ci ildə Misirdə on günlük ezamiyyətdə olduğu müddətdə "Dərül-kutub" kitabxanasına saxlanılan 350-ə qədər Azərbaycan klassiklərinin əlyazmalarını müəyyənləşdirərək siyahıya almış və 2014-cü ildə kitab şəklində çap etdirmişdir.

K.Şərifov Nəsirəddin Tusinin "Ədəbul-mütəəllimin" əsərini dilimizə tərcümə və nəşr etdirmişdir. 10-dan çox Azərbaycan və başqa Şərq dühalarının əsərləri onun rəhbərliyi və redaktorluğu ilə dilimizə tərcümə olunmuşdur. Erməni millət-



çilərinin xalqımıza qarşı törətdikləri qırğınları əyani faktlarla sübuta yetirən M.M.Nəvvabın "1905-1906-cı illərdə erməni-müsəlman davası" əsərini də ilk dəfə (A.Ramazanovla birlikdə) nəşr etdirmişdir. Həmin bu əsər 2015-ci ildə ingilis dilində nəşr olunub.

O, BDU-da və Qafqaz Universitetində "Ərəb ədəbiyyatı tarixi" və "Mətnşünaslıq" fənlərini tədris etmiş, 50-dən çox fəlsəfə doktoru və magistr dissertasiyasına rəhbərlik etmiş, 40 tədqiqat kitabının müəllifi-dir. Alim Rusiya, Türkiyə, İran, Misir, Əlcəzair, Küveyt və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin müxtəlif şəhərlərində keçirilən elmi konfranslarda məruzələrlə çıxış etmişdir. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının ekspert şurasının üzvü olmuş, hazırda AMEA Şərqşünaslıq İnstitutunda fəaliyyət göstərən müdafiə şurasının üzvüdür. K.Şərifov AMEA-nın Fəxri fərmanı və "Tərəqqi" medalı ilə mükafatlandırılmışdır.

Görkəmli alimi 85 yaşı münasibətilə təbrik edirik, ona bundan sonra yorulmaz elmi fəaliyyət və can-sağlığı arzu edirik.

**Rübabə ŞİRİNOVA**  
AMEA Əlyazmalar İnstitutu,  
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru,  
dosent